

**Eski eserler kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu mütalâası ile İçişleri, Anayasa ve Adalet, Malî ve İktisadî İşler, Millî Eğitim ve Bütçe ve Plân komisyonlarından 3'er üye almak suretiyle kurulan Geçici Komisyon raporu
(M. Meclisi : 1/85; C. Senatosu : 1/151)**

(Not : M. Meclisi S. Sayısı : 672)

*Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 469*

1 . 2 . 1973

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 29 . 1 . 1973 tarihli 45 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oyla kabul edilen, Eski Eserler Kanunu tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

*Sabit Osman Avcı
Millet Meclisi Başkanı*

Not : Bu tasarı 5 . 12 . 1969 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 2, 9, 13 .10; 27 .11 .1972; 23, 24, 29 .1.1973 tarihli 140, 143, 145, 10, 41, 42 ve 45 nci birleşimlerinde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 672)

ESKİ ESERLER KANUNU TASARISI GEREKÇESİ

Yurdumuz eski eserler, tarihî ve tabii anıtlar, eski yerleşme merkezleri, etnografya ve folklor değerleri bakımından dünyanın sayılı zengin ülkelerinden biridir. Sahibolduğumuz bu değerler bizi geçmişe bağlayan, tarihî ve kültürel varlığımızı idrak ettiren ve dünyaya tanıtan belgeler olduğu kadar geçmiş devirlerin tarih, sanat, siyasal, sosyal ve ekonomik hareketlerini meydana koyan belgelerdir. Diğer taraftan yurdumuz, su ve toprak altında saklı bulunan eski eser zenginlikleri bakımından da dünyanın dikkatini üzerinde tutan ülkelerden biridir. Her yıl yapılan arkeolojik araştırma ve kazılarla toprak ve su altından eski devirlere ait birçok yeni ve kıymetli eserler meydana çıkarılmaktadır. Bilim âlemine ışık tutan, bilinen tarih olaylarının daha iyi ve daha geniş surette açıklamalarının yapılmasına, bilinmeyenlerin meydana çıkarılmasına, karanlıkta kalmış olanlarının aydınlatılmasına yardım eden bu buluntular müzelerimize nakledilmektedirler. Bu çalışmalarla bilim âlemine yardımda bulunmak gibi önemli bir hizmet yapılmış olmakla beraber kültür hazinelerimiz durumunda olan müzelerimiz de zenginleştirilmektedir. Müzelerimiz, eski eserlerimiz, tarihî ve tabii anıtlarımız, eski yerleşme merkezlerimiz, Türkiye ve Dünya bilim müesseseleri ve adamları için zengin araştırma merkezleri olarak ne derece kıymetli ise, memleketimizde turizmin geliştirilmesi bakımından da faydalanacağımız paha biçilmez değerlerdir. Dünyada bu türlü değerlere karşı ilgi gün geçtikçe artmakta ve müzeler eski eserlere her yıl sayıları artan meraklılar tarafından ziyaret edilmektedir. Memleket sathına yayılan kültür hazinelerimiz, medeniyet eserlerimiz herkesin kolayca gidip görebileceği, tetkik edebileceği yerler ve konular haline getirildiği, müzelerimiz zenginleştirildiği modern binalara, kavuşturulduğu zaman bilim dünyasına olduğu kadar turizm davamıza da büyük hizmette bulunmuş olmaktadır.

Ancak bu hizmetin hakkıyla görülebilmesi için bu konularla ilgili mevzuatın değiştirilmesine ve bugünün gerçeklerine uygun yeni hükümler getirilmesine ihtiyaç vardır. Çünkü, yurdumuzun toprak üstü, su ve toprak altı arkeoloji, tarih ve sanat değerleri ile ilgili ve halen yürürlükte bulunan Âsarı Atika Nizamnamesi 2 nci Meşrutiyetin ilânından üç yıl önce 1906 (Hicri 1322) tarihinde hazırlanmıştır. Bu nizamname, arkeoloji ve tarih bilimleri bakımından çok gelişmiş olan zamanımız icap ve ihtiyaçlarına uymamakla beraber turizm davasının da tamamen meçhul bulunduğu bir zamanda hazırlanmıştır. Bu bakımdan Nizamname ata yadigarı ve geçmiş medeniyetlerin en belirli belgeleri niteliğinden tarihî anıtların korunmalarının ve onarılmasını sağlamayacak kadar eskidir. Toprak üstünde, su ve toprak altında bulunan eserleri tahrip ve yok edenlere karşı alınacak cezaî tedbirleri müessir kılmaktan çok uzaktır. Eski eserlerin yurt dışına kaçırılmasına engel olamamaktadır. Bu gerçekler uygulamanın vermiş olduğu sonuçlarla sabittir.

Âsarı Atika Nizamnamesinden ayrı olarak daha sonraki tarihlerde yayımlanan kanunlarda eski eserlerimizle ilgili bâzı hükümler dağınık ve aynı zamanda ihtiyaca karşılık vermekten uzaktır. Mevzuat bakımından mevcut boşluk ve ihtiyaçlar dikkate alınarak, yurdumuzun tarihî ve tabii anıtlarının bakım, koruma, onarım ve kamulaştırma tarzları ile taşınır eski eserler, kazı ve define aranması, eski eser ticareti, kolleksiyonculuk ve eski eser kaçakçılığı faaliyetlerini ve bunlarla ilgili mükâfat ve cezaî hükümleri içine alan bu tasarı hazırlanmıştır.

Sunulan Eski eserler kanun tasarısı 55 madde olup 10 bölümden ibarettir.

Bu bölümler :

I - Genel hükümler : (Madde : 1 - 7),

II - Taşınmaz eski eserlerin tarihî ve tabii anıtların tespit, tasnif, tescil, korunma, onarım işleri ve mülkiyeti : (Madde : 8 - 19),

III - Taşınır eski eserler : (Madde : 20 - 24),

- IV - Eski eser ticareti : (Madde : 25 - 31),
- V - Kazılar : (Madde : 32 - 45),
- VI - Define araştırılması (Madde : 46),
- VII - İkramiye ve cezalar : (Madde : 47 - 52),
- VIII - Çeşitli hükümler : (Madde : 53 - 55),
- IX - Geçici maddeler : (Geçici madde : 1 - 6),
- X - Yürürlük ve yürütme hükümleri : (Madde : 54 - 55) bölümlerinde toplanmıştır.

BÖLÜM VE MADDELERİN AÇIKLANMASI

I. BÖLÜM

Bu bölümde, eski eserlerle tarihî ve tabii anıtların ve etnoğrafik eserlerin tarifleri, toprak üstünde, su ve toprak altında bulunan sahipli, sahipsiz bütün taşınır eski eserlerin, tarihî ve tabii anıtların, etnoğrafya değerlerinin, millî servet sayılması lâzımgeldiği, taşınır ve taşınmaz eski eserleri ve tabii anıtları bulanların ve bu çeşit eski eserlere sahibolanların veya bunları işgal edenlerin vazife ve sorumlulukları; kimin mülkiyetinde bulunursa bulunsun, taşınır ve taşınmaz eski eserlerin ve tabii anıtların korunmasını sağlamak için gereken tedbirleri almak veya aldirtmak yetkisinin Millî Eğitim Bakanlığına aidolduğu belirtilmiştir.

II. BÖLÜM

Taşınmaz eski eserlerin, tarihî ve tabii anıtların korunmaları, bakımları, değerlendirilmeleri için her şeyden önce memleketimizin bu çeşit zenginliklerinin kemiyet, keyfiyet bakımından tanınmasına ve bilinmesine ihtiyaç vardır. Bunun için bahis konusu taşınmaz eski eserlerle tarihî ve tabii anıtların tespit, tescil ve tasnif edilerek buldukları yerlerin tapu sicillerine bütün özellikleri ile kayıt ve işaret olunmaları zorunluğudur.

Yukarıda arz edilen hususlar tasarının bu bölümünde 8 - 20 nci maddelerle sağlanmak istenmiştir.

Bunlardan 8 nci maddede tespit, tasnif ve tapulama işleri öngörölmüş, 9 - 11 nci maddelerle de eski eserlerle, tarihî ve tabii anıtların sınırları ve korunma alanlarının tespiti ve bu gibi millî servetlerimizin özel kişiler eline geçmesi suretiyle ziyaa uğramalarının ve ileride Devlete kamulaştırma külfetleri yüklenmelerinin önüne geçilmesi sağlanmak istenmiştir.

Taşınmaz eski eserlerle tarihî ve tabii anıtların bazıları, zamanla gerçek fonksiyonlarını kaybetmiş, bazıları da tahsis maksatlarını ve mülklerini değiştirmiştir. Bu taşınmaz eski eserlerden halen ihtiyaçlara cevap verebilenleri korunabilmekte ise de; büyük bir kısmı ya tamamen terk olunmakta veya inşa gayelerindeki hizmetlere uymayan işlere tahsis olunmak suretiyle tadil veya tahribedilmektedir. Bu keyfiyet, ya Devlete zorunlu bir kamulaştırma yükü yüklemekte veya eserin ortadan kaybolmasına sebeb olmaktadır. Bu mahzurları önlemek üzere tasarıya 10 ncu madde konmuştur. 11 nci madde ile taşınmaz eski eserlerin tarihî ve tabii anıtların çeşitli kurumlar tarafından Millî Eğitim Bakanlığının izni ile kullanılması imkânı temin edilmiş bulunmaktadır.

12 nci ve 13 ncü maddelerde kamu tüzel kişilerinin ve belediyelerin elinde bulunan taşınmaz eski eserlerin, tarihî ve tabii anıtların Millî Eğitim Bakanlığının idaresinde toplanması ve bu işle ilgili kamulaştırmalar, şehir imar plânlarının tanziminde korunması icabeden eski eserlerle, tarihî ve tabii anıtların tespiti gibi hususlar bilimsel esaslara bağlanmıştır.

Vatandaşlardan, sahip buldukları ve bu kanun şumulüne giren taşınmaz eski eserlerin tarihî ve tabii anıtların korunmasını ve onarımını beklemek tabii bir hak olarak mütalâa edilmektedir. Ancak bir eski eseri, tarihî ve tabii bir anıtı korumak ve onarmak için maddî imkânlarla

kısmen veya tamamen sahip bulunmayan bir mülk sahibine Devletin yardımında bulunması da lüzumlu görülmektedir. Aynı zamanda kişilerin mülkiyetinde bulunan ve sayılarının pek az olduğu anlaşılabilir bahis konusu taşınmaz eski eserlerin ve tarihî ve tabii anıtların bâzı hallerde vergiden muaf tutulmaları, korunmalarını temin bakımından, gerekli ve zarurî mütalâa edilmektedir. Tasarımın 12 nci maddesi ile mülkiyeti Hazineye ait olup kullanma hakkına sahibolan kamu tüzel kişileriyle dernekleri bu harcamalara katılacakları hükmünü getirmektedir.

Yukarıda arz edilen hususlar, tasarımın 15 nci maddeleri ile sağlanmış bulunmaktadır.

Bir bilim ve sanat konusu olan eski eserlerin, tarihî ve tabii anıtların korunma ve onarım restorasyon ve rekonstrüksiyonları ile ilgili esasları vaz ve tatbikatı kontrol zaruri olduğundan, bu hususlarla ilgili olarak tasarımda 16, 17, 18 nci maddeler yer almıştır. Ayrıca 19 ncu madde ile yeni inşaat hariç eski eserlerin ve âbidelerin onarım ve restorasyon işlerini yeterli ehliyete sahip en az üç firma arasında pazarlıkla yaptırılması yetkisini getirmektedir.

III. BÖLÜM

Bu bölüm, taşınır eski eserlerin müzelere nakli; türlü müzelerin tesisi ve kontrolü; eski eserlerin yurt dışına çıkarılma ve yurda sokulma şekil ve şartları, reproduksiyon imali gibi hükümleri içine almaktadır. (19 - 24)

IV. BÖLÜM

Bu bölüm, eski eser ticareti ile meşgul olanların yükümlü olacakları kayıt ve şartlarla bunların kontrolü ve eski eser koleksiyonu yapanlar hakkındaki hükümleri ihtiva etmektedir.

V. BÖLÜM

Dünyanın zengin arkeolojik hazinelerine sahip bulunan memleketimizin yerleşme tarihî Taş Devrinden zamanımıza kadar türlü medeniyet devirlerine ait toprakaltı arkeolojik zenginlikleri bütün bilim âleminin ilgisini üzerine çekmektedir. Her yıl Türk Tarih Kurumu, üniversitelerimiz, ayrıca birçok yabancı üniversite ve bilim kurumları arkeolojik kazılar yapmak için Millî Eğitim Bakanlığına müracaatta bulunmakta ve bunların kazılardan elde ettikleri buluntu ve belgelerle yeni tarihî gerçeklere varılmaktadır. Tarihe, medeniyete hizmet bakımından yapılan bu çeşit ilmi araştırma ve kazıların teşvik ve bu hususta gerekli iznin verilmesi, ne kadar önemli ise, bunlardan ciddi ve ilmi olmyan müracaatları esaslı bir inceleme sonucunda reddetmek de önemlidir. Öndört maddeden (Madde : 32 - 45) ibaret bulunan bu bölümde, Millî Eğitim Bakanlığının bu konu ile ilgili görev ve yetkileri tayin olunmaktadır.

Kazılar konusunda Millî Eğitim Bakanlığının yetkileri 32 nci, kazılardan çıkan eserlerin mülkiyeti ve nerelerde toplanacağı ve korunacağı 33 ncü, arazi sahiplerinin kendi mülkiyet içinde yapacakları kazı ve sondajlar için yükümlü bulunacakları hükümler 34 ncü madde ile tespit olunmaktadır.

35 - 38 nci maddeler, kazı sondaj ve araştırma izninin şekli ve başkasına devri, kazı süresi ve süre uzatımı ile ilgilidir.

Arkeolojik kazılar sırasında kişilere ait arazinin ne suretle kamulaştırılacağı 39 ncu, kazıdan çıkan eserlerin mahallen korunması için kurulacak geçici teşkilât ile bu teşkilâta dahil personelin ücretlerinin ödenme şekli 41 nci, usulüne ve kanun hükümlerine uygun olarak yapılmayan kazıların durdurulması 42 nci, kazı sırasında inşa olunan veya satın alınan kazı ile ilgili taşınmaz malların kazı sonunda Millî Eğitim Bakanlığına devri 43 ncü madde ile öngörülmüştür.

Siyasî anlaşmazlıklara yol açacağı düşüncesiyle Türkiye'deki elçilikler ve konsolosluk mensuplarına kazı izni verilmemesi keyfiyeti de ayrı bir maddede (Madde : 45) ifade edilmiştir.

VI. BÖLÜM

Medenî Kanunumuzun 696 ncı maddesi, vatandaşlara define araştırma hakkını tanımaktadır. Ancak bazı kurumlarımızın define ve eski eser aramak maksadıyla kazı yapma arasındaki farkı çok defa isabetli tayin edememeleri yüzünden arkeolojik alanlar tahribolunmaktadır. Bir taraftan eski eserlerimizi tahripten korumak, diğer tarafta nda ne zaman, kimin tarafından nereye gömüldüğü bilinmeyen defineleri bularak kolayca zengin olmak emeli peşinde koşan masum vatandaşlarımızın çok kere bütün varlıklarını kaybedip müşkül duruma düşmelerini önlemek maksadıyla 6 ncı bölüme hükümler konmuştur. Define arayıcıya tanınacak haklarla, arama işinin kontrolunu yapacak elemanların yol ve oturma gideri ve diğer hususlar hazırlanacak bir yönetmelikle tespit edilecektir.

VII. BÖLÜM

Bu bölümdeki cezai hükümler, millî servetlerimiz olan taşınır ve taşınmaz eski eserlerimizin, bilhassa kasden tahribedilmelerini önlemek gayesiyel vaz'edilmiş ve Âsarî Atıka Nizamnamesi ile Türk Ceza Kanununda sembolik denecek kadar hafif olan cezai müeyyideler ağırlaştırılmıştır. Buna karşılık eski eser bulanlarla, bunları zamanında haber verenlere verilmesi icabeden ikramiyeler belli bir ölçüye göre tespit olunmuş ve bu konuda teşvik ve taltif edici yeni hükümler getirilmiştir.

VIII. BÖLÜM

Tasarının VIII ncı bölümünde bu tasarı ile ilgili bulunan ve daha evvel yayınlanan kanun tüzük ve yönetmeliklerin yürürlükten kaldırdığı gösterilmektedir.

IX. BÖLÜM

IX ncü bölüm ile kanunun yayımı tarihinde eski eser koleksiyonu yapan, eski eser ticareti ile meşgul olan, sondaj, kazı ve define arama izni almış olanlar hakkında geçici hükümleri ihtiva etmektedir.

X. BÖLÜM

Kanunun yürürlüğe giriş tarihi ile kanunun kimler tarafından yürütüleceğini göstermektedir.

Anayasa ve Adalet Komisyonu mütalâası

Cumhuriyet Senatosu
Anayasa ve Adalet
Komisyonu
Esas No. : 1/151
Karar No. : 42

28 . 2 . 1973

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Eski Eserler Kanunu tasarısını görüşmek üzere kurulan Geçici Komisyonun 15 Şubat 1973 tarihli ve Esas 1/151; Karar 2 sayılı yazılarına esas mütalâa istemi, Komisyonumuzun 28 Şubat 1973 tarihli Birleşiminde tetkik ve mütalâa olunarak aşağıdaki sonuçlara varılmıştır.

Eski Eserler Kanunu taasırınının 6 ncı maddesi,

I - Özel mülkiyete konu gayrimenkul eski eserlerin kullanma şeklinin, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunca tespit edileceği ve bu kurulun mütalâası alınmaksızın değiştirelemeyeceği,

II - Malikin, mülkiyetindeki eski eserin kamulaştırılması yolunda herhangi bir talep hakkına sahibolamayacağı,

III - Özel mülkiyete konu eski eserlerin korunması ve onarımı için gerekli aynı ve nakdî ihtiyaçların, bu yolda konulacak yönetmelik hükümleri esaslarında, Millî Eğitim Bakanlığınca karşılanacağı, kaidelerini önermektedir.

Anayasanın mülkiyet hakkına ilişkin,

a) «Mülkiyete ait genel kural» matlaph 36 ncı maddesinin,

b) «Toprak mülkiyeti» matlaph 37 ncı maddesinin,

c) «Kamulaştırma» matlaph 38 ncı maddesinin,

d) «Devletleştirme» matlaph 39 ncü maddesinin, incelenmesi neticesinde ise :

I - Mülkiyet hakkının Anayasanın teminatı altında bulunduğu,

II - Anayasanın teminatı altındaki mülkiyet hakkının, ancak kamu yararı amacı ile ve ancak kanunla sınırlanabileceği,

III - Kamu yararının gerektirdiği hallerde, karşılıklarının peşin ödenmesi şartı ile, gayrimenkullerin kanunda gösterilen esas ve usullere göre kamulaştırılabileceği,

IV - Kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılığı kanunda gösterilen şekilde ödenmek şartı ile devletleştirilebileceği, kurallarının, Anayasanın benimsediği temel prensipler olduğu müşahade edilmiştir.

Bu temel prensipler üzerine inşa edilen kaideler açıkça ortaya koymaktadır ki, Anayasa, mülkiyet hakkını, ne derece dokunulmaz kabul etmemiş ve gerektiğinde kamu yararı amacı ile sınırlandırılabileceğini öngörmüş ise; bu sınırlamada, hakkın özüne dokunulamayacağını da o derece kabul etmiş ve teminat altına almıştır.

Bir başka deyişle, Anayasa, teminatı altındaki mülkiyet hakkında; hakkın özünü koruyucu ve kamu yararını gözetici, mutlak bir dengeyi emretmiştir.

Tasarının 6 ncı maddesi ise, mevcut tedvin şekli itibari ile böyle mutlak dengeden yoksun bir mahiyet arz etmektedir. Hakkın korunması, yönünden bir tedbir olarak, ileri sürülebilecek düzenlemelerin yönetmeliğe bırakılmış bulunması keyfiyeti de, yine Anayasanın aradığı teminat bakımından yetersiz olup, Anayasanın emredici hükmüne uygun düşmemektedir.

Özel mülkiyete konu bir gayrimenkulün, korunması ve onarımı için gerekli aynı ve nakdî ihtiyaçların Devlet tarafından karşılanacağı yolundaki hükmün de Anayasaya uygunluğu tartışılmıştır.

İşbu mütalâamız, Sayın Geçici Komisyona sunulmak dileği ile Yüksek Başkanlığa arz olunur.

Başkan	Sözcü		
Samsun	Eskişehir	Ağrı	Yozgat
<i>R. Rendeçi</i>	<i>Ö. Ucuzal</i>	<i>S. Türkmen</i>	<i>S. Artukmaç</i>
Ankara	Bursa	Cumhurbaşkanınca S. Ü.	Hatay
<i>T. Kapanlı</i>	<i>Ş. Kızıllar</i>	<i>N. Erim</i>	<i>M. Deliveli</i>
	Kırşehir	Mardin	Zonguldak
	<i>H. Özmen</i>	<i>A. Bayar</i>	<i>M. A. Pestilci</i>

Geçici Komisyon raporu

Cumhuriyet Senatosu
Geçici Komisyonu
Esas No. : 1/151
Karar No. : 2

10 . 4 . 1973

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Komisyonumuza havale buyurulan, Millet Meclisinin 29 . 1 . 1973 tarihli 45 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oyla kabul edilen, Eski Eserler Kanunu tasarısı. 1 . 2 . 1973 tarihinde Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına havale edilmiştir.

Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun 2 . 2 . 1973 tarihli 24 neü Birleşiminde, Anayasa ve Adalet, Bütçe ve Plân, Mali ve İktisadî İşler, Millî Eğitim ve İçişleri komisyonlarından seçilecek 3'er üye ile kurulması kabul edilen Geçici Komisyonumuz, 8 . 2 . 1973, 15 . 2 . 1973, 8 . 3 . 1973 ve 5 . 4 . 1973 tarihli birleşimlerinde Maliye Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı temsilcilerinin de iştirakiyle her yönden tetkik ve müzakere olundu.

Tasarımın genel gerekçesinde tafsilen belirtilen hususlar ve bunlara mütedair Bakanlık temsilcilerinin de verdikleri tamamlayıcı bilgiler muvacehesinde, 10 bölüm, 53 esas, 5 geçici ve 2 yürürlük maddesinden oluşan mezkûr kanun tasarısı tümü üzerinde yapılan olumlu görüşmelerden sonra prensip itibarıyla benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Maddeler üzerinde yapılan müzakere esnasında tasarımın 6 nci maddesi üzerinde bâzı tereddütler hâsıl olmuş ve bu tereddütlerin giderilmesi için mezkûr madde hakkında Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonunun mütalâasına ihtiyaç hâsıl olduğundan adı geçen kanun tasarısı, Anayasa ve Adalet Komisyonuna sevk edilmiş ve mezkûr Komisyonun mütalâasıyla beraber Komisyonumuzda kurulan bir alt komisyonda tetkik ettirilmiş ve Alt Komisyon incelemeleri neticesinde :

«Eski Eserler Kanun tasarısını müzakere eden Geçici Komisyonu, tasarımın 6 nci maddesinin Anayasaya aykırı olup olmadığını incelemek, aykırı gördüğü takdirde, maksadı temin edecek, Anayasaya uygun bir metin tespit etmek üzere, 8 . 3 . 1973 gününde yaptığı oturumda kurduğu Alt Komisyon aynı gün Gaziantep Senatörü Salih Tanyeri'nin Başkanlığında Hükümet temsilcilerinin de iştirakiyle toplandı.

Sözü edilen tasarımın 6 ncı maddesi, Geçici Komisyonunda yapılan müzakereleri ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonununun 28 . 2 . 1973 tarih ve Esas 1/151 ve Karar 2 sayılı mütalâasının ışığı altında incelendi.

Tartışmalı madde üç cümleden ibaret bulunmaktadır.

1. — Şahısların mülkiyetinde bulunan taşınmaz eski eserin tarihî ve tabii anıtları kullanma şekli, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun mütalâasına istinaden Millî Eğitim Bakanlığının izni olmadıkça değiştirilemez.

2. — Bu durum eski eserin kamulaştırılması yolunda mal sahibine herhangi bir hak kazandırmaz.

3. — Bu gibi eski eserlerin korunması ve onarımı için Millî Eğitim Bakanlığınca gerekli aynı ve nakdi yardımlar hazırlanacak yönetmeliğe göre yapılabilir.

Maddenin birinci cümlesi kamu yararı amacıyla ve mülkiyet hakkının kullanılmasının toplum yararına aykırı olamayacağı ilkesine dayanılarak kısıtlanmış, fakat bu kısıtlama hakkın özüne dokunacak, onu hiç kullanılmaz hale getirecek biçimde olmamıştır.

Cümlenin amacı şudur: Bir taşınmaz eski eser maliki, bilfarz, Altkomisyonumuzdaki misal ele alınarak, İstanbul'daki Patrona Hamamının sahibi, bunu, sunduğu projeye uygun olarak, otel yapmak istemektedir. Talep ve proje incelenerek ya müsaade edilecek veya reddolunacaktır. Müsaade edildiği takdirde, kamulaştırılmaya kadar, malik günün şartlarına uygun seviyede faydalanabileceği için kısıtlamayı hissetmeyecek, mutazarrır olmayacaktır. Kullanma şeklinin değiştirilmesine izin verilmediği takdirde Anayasanın 114 nü maddesine göre Danıştaya müracaatla iptal davası açabilecektir. İptal davasının reddi ve kesin hüküm halini almasından sonra maddenin 2 ncı cümlesi varidolacaktır. Yani Hükümete müracaatla madem ki, kullanma şeklinin değiştirilmesine müsaade etmediniz. Bu haliyle de ben günün şartlarına uygun biçimde faydalanmıyorum. Şu halde bunu kamulaştırınız.

İkinci cümlenin başındaki «Bu durum» dan kasıt budur. Hükümet de bunu teyit ve böyle anladığını, bu maksatla hükmün sevk edildiğini ifade etmiştir.

Bu talep karşısında Hükümet ya kamulaştıracak veya Anayasanın 53 nü maddesini ileri sürerek bunu malî kaynaklarının yeterliği ölçüsünde ve bir program dahilinde yapacağını bildirecektir. Maddenin 2 ncı cümlesinin kasdı, o halde, taşınmaz eski eserin kullanma şeklinin değiştirilmesi talebinin reddinin malike bu gayrimenkulü derhal kamulaştırması için Hükümete müracaat hakkını ve onun da bu talebi yerine getirmekle yükümlü tahmil etmeyeceği hususudur. Yoksa bu hüküm gayrimenkulün asla kamulaştırılmadan ve kısıtlama kaldırılmadan şahsın mülkiyetinde ebediyen kalacağı mânasını taşımamaktadır.

Komisyonunda, kullanma şeklinin değiştirilmesine izin verilmesi halinde, kamulaştırma yolunda mal sahibine bir hak kazandırmayacağı anlamına gelip gelmeyeceği, kullanma değişikliği için yapılacak masrafların kamulaştırma bedelinden düşülüp düşülmeyeceği de tartışılmıştır.

«Bu durum» ibaresiyle başlayan 2 ncı cümlenin, birinci cümlenin «değiştirilemez» kesin hükmünden sonra geldiğine göre bu sıfatıyla işaretlenen durumun «değiştirilemez» liği içerdiği, değiştirilemeyince ne yapılacağını, ya da ne yapılamayacağını düzenlediği, eğer tartışılan anlamda olsa idi birinci cümlenin «Ancak şartlarla değiştirilir.» biçiminde olması gerekeceği, böylelikle de «Bu durumun kullanma şekli değiştirilen gayrimenkule şamil olacağı ve esasen talebi yerine getirilen malikin kamulaştırma için müracaatta bulunmak lüzumunu duymayacağı gerekisiyle varidolmadığı sonucuna varılmıştır.

Kamulaştırma bedeli, malikin vergiye esas olmak üzere beyan ettiği değer olacağına ve kamulaştırmada ayrıca çeşitli vukuf ehillerine değer takdir ettirme usulü bulunmadığına göre de cümlenin bu şekilde anlaşılmasına mahal olmadığı kanıtlanmıştır.

Netice olarak eski eserin haliyle muhafazasında medeniyetimizin ve eski medeniyetlerin gelecek kuşaklara aktarılması yönünden olduğu kadar arkeolojik turizmin gelişmesi yönünden kamu yararı vardır. Bu amaçla mülkiyet hakkının kanunla kısıtlanmasına Anayasa cevaz vermektedir.

Çağımızda mülkiyet hakkı artık sahibine Roma Hukukunun kabul ettiği «Usutendi, frutendi ve abutendi» mutlak yetkilerini vermemekte, usutendinin yani mülkiyet hakkının kullanılmasının toplum yararına aykırı olamayacağı anayasalarda ilke olarak benimsenmiş bulunmaktadır.

Bu kısıtlama Devlete kamu yararının bulunduğu halde kamulaştırma ödevini vererek ferdi vikaye etmişse de 53 ncü madde bunun malî kaynakların yeterliği ölçüsünde yerine getirileceğini belirtmiştir. Fakat bu ihtirazî bir kayıt olup ödevin hiç yapılamayacağı sonucunu doğurmamaktadır. O halde böyle bir anlama gelebilecek metnin «Bu durum, eski eserin derhal kamulaştırılması- nı istemek hakkını kazandırmaz» biçiminde kaleme alınmasında isabet vardır.

Hükümet, milyarlarla ölçülemeyecek değerdeki eski eserlerin hâlâ «Âsarı Atika Nizamnamesiyle» yönetildiği, bunun çok kifayetsiz olduğu, bu itibarla tasarının biran evvel kanunlaştırılmasında zaruret bulunduğu, değişiklik halinde Meclise gidecek tasarının kadük olmasından endişe ettiği gerekçesiyle bu mülâhazaları rapora yazmakla yetinilmesi görüşünü ileri sürdü.

Anayasa Komisyonu maddenin üçüncü cümlesinin de Anayasaya uygunluğunun tartışıldığını bildirmiş bulunmaktadır. Bu cümle «Bu gibi eski eserlerin korunması ve onarımı için Millî Eğitim Bakanlığınca gerekli aynî ve nakdî yardımlar hazırlanacak yönetmeliğe göre yapılabileceğini» hükme bağlamaktadır.

Cümledeki «bu gibi eski eserlerden» kasıt kullanma şeklinin değiştirilmesine izin verilmeyen eski eserler olduğu anlaşılmaktadır.

Anayasanın 50 ncü maddesinin son fıkrası «Devlet, tarih ve kültür değeri olan eser ve anıtların korunmasını sağlar.» hükmünü koymuştur. Bu ilkede korunacak eski eserin fert ya da âmme emlakinden olacağı tefriki yer almamış, hüküm mutlak olarak sevk edilmiştir.

Madde bu hükme uygundur. Ferdi olduğu kadar gayrimenkulü himaye etmektedir. Yardım kanunla kabul edilmektedir. Şeklinin tespiti yönetmeliğe bırakılmaktadır. Tüzük daha isabetli ve teminatlı olurdu.

Keyfiyeti Geçici Komisyonun yüce takdirlerine saygılarımızla arz ederiz.» şeklinde bir hükme varmıştır.

Geçici Komisyonumuz da Altkomisyon raporunu benimseyerek mezkûr maddeyi aynen kabul etmiştir.

Yine kanun tasarısının hazırlanışında ve genel gerekçesinde gösterilen esaslara da bağlı kaldığı, günün şartlarına ve icaplarına da uygunluğu Komisyonumuzca da aynen benimsenerek bu kanun tasarısının ;

- a) Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen şekliyle aynen kabulüne.
- b) Öncelik ve ivedilikle görüşülmesine.

e) Eski Eserler kanunu tasarsının Millet Meclisine sevk gerekçesinin de raporumuzla birlikte basılması karar altına alınmıştır.

Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygıyla sunulur.

Başkan
Bursa
Ş. Kayalar

Sözcü
Ankara
T. Kapanlı

Kâtip
Malatya
H. Özer

Üye
Ankara
İ. Yetiş

Üye
Edirne
8 nei maddeye muhalifim
Söz hakkım hafızdur.
M. N. Ergeneli

Üye
Balıkesir
N. Demirel

Üye
Bolu
A. Yılmaztürk

Üye
Gaziantep
S. Tanyeri

Üye
Kayseri
S. Turan

Üye
Kontenjan Gr.
S. N. Ergin

Üye
Elâzığ (Bağımsız)
C. Ertuğ

Üye
Tekirdağ
C. Tarlan

Üye
Çanakkale
Z. Termen

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

Eski Eserler kanunu tasarısı

I - Genel hükümler :

MADDE 1. — Tarihten önceki devirlerle tarihi devirlere aid olup, bilim kültür, din veya güzel sanatlarla ilgili bulunan, yer üstünde, yeraltında veya su içindeki bütün yapılara, taşınır ve taşınmaz mallara ve aynı nitelikteki her türlü belgeye eski eser denir.

Bunlardan :

Tarihi mağaralar, kaya sığınakları, yazılı ve kabartmalı kayalar, höyükler, tümülüsler, ören yerleri, akropol ve nekropoller, surlar, kale ve burçlar, her türlü mimarî anıtlar, tiyatrolar, hipodromlar, stadyumlar, anfiteatrlar, agoralar, kütüphaneler, her türlü resmî veya özel yapılar, tarihi yol kalıntıları, köprüler, mesafe taşları, dikili taşlar, sunaklar, tersaneler, rıhtımlar, su yolları, sarnıçlar, kuyular, tarihi saraylar, köşkler, yalılar, camiler, mescitler, namazgâhlar, her türlü hayrat, çeşme, sebil, imarethane, darphane, şifahane, muvakkithane, simkeşhane, medrese, tekke ve zaviyeler, mezarlıklar, türbeler, hazireler, lâhitler, sandıklar, steller, kümbetler, hanlar, hamamlar, sinogoglar, bazilikalar, kiliseler, manastırlar ve benzerleri ile bunların birkaçından meydana gelen bina toplulukları, külliye, sitler, diğer taşınmaz mallarla, bunlara ait parçalar, eski anıt ve duvar kalıntıları, taşınmaz halde dağınık tuğla ve sair yapı malzemesi artıkları taşınmaz eski eserleri,

Her çeşit hayvan ve bitki fosilleri, tarihten önceki devirlerden kalma insan iskeletleri, çakmak taşları (sleks), volkan camları (obsidien), kemik veya madeni her türlü aletler, çini, seramik, benzeri kab ve kacaklar, heykeller, figürinler, tabletler, kesici, koruyucu veya vurucu silâhlar, putlar (ikon), cam eşyalar, süs eşyaları (hülliyyat), yüzük taşları, küpeler, iğneler, askılar, mühürler, bilezik ve benzerleri, maskılar, taçlar (diademler), deri, bez papirüs, parşömen veya maden üzerine yazılı veya tasvirli belgeler, tartı araçları sikkeler, damgalı veya yazılı levhalar, yazma veya tezhipli kitaplar, minyatürler, sanat değerini haiz gravür, yağlı veya suluboya tablolar, muhalefat (relique'ler), nişanlar, madalyalar, çini, toprak, cam, ağaç, kumaş ve benzeri taşınır eşyalar ve bunların parçaları taşınır eski eserleri teşkil ederler.

Eski eserlerden :

Önemli tarihi olaylara sahne olan veya arkeoloji, tarih, sanat bakımından bir önemi ve özelliği bulunan, korunması ve değerlendirilmesi gerekli her türlü taşınmaz mimarî eserlere ve aynı nitelikteki heykellere anıt,

Mimarileri, üniteleri ve çevrelere katkıları bakımından korunmaları ve değerlendirilmeleri gerekli görülen ayrı veya bir arada olan yapı gruplarına külliye,

Homojen oluşları ve özellikleri tarihi estetik, artistik, bilimsel, ekolojik, etnografik, edebî veya efsanevî önemleri bakımından korunmaları ve değerlendirilmeleri gereken, tabiatın veya tabiatla insanların müşterek eseri olan topografik bölgelere sit,

Önemli tarihi olayların geçtiği, bu sebeple korunması gerekli görülen yerlere tarihi sit,

Antik bir yerleşmenin veya eski bir medeniyetin kalıntılarının bulunduğu yer veya su altında bilinen veya meydana çıkarılan yerlere Arkeolojik sit (Tarihi şehir kalıntısı) veya ören yeri,

Korunması gerekli tabiat güzelliği ve gariplikleri ile tabii ve jeolojik olayların meydana getirdiği güzel görünüşlere, asırlık ağaç ve koruluklara tabii sit (Tabii anıt) denir, bunların tümü ile değerlendirilerek korunması esastır.

MADDE 2. — Halk sanatlarını ve halkın maddî kültürünü temsil eden malzeme ve belgelere etnografya eseri denir.

Bu evsafı haiz olanlardan sanat tarihini ilgilendirenler 1 nci madde gereğince eski eser sayılırlar.

GEÇİCİ KOMİSYONUN KABUL ETTİĞİ METİN

Eski Eserler kanunu tasarısı

I. - Genel hükümler :

MADDE 1. — Millet Meclisi metninin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisi metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

MADDE 3. — Devlete ait arazi ve emlak ile, özel ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan emlak ve arazide, varlığı bilinen veyahut ilerde meydana çıkacak olan her çeşit anıtlar, bütün taşınır ve taşınmaz eski eserler Devletin malıdır. Bunların kazılarla meydana çıkarılmaları, yerlerinde korunmaları, taşınır eski eserlerin müzelerde toplanmaları bu kanun hükümlerine göre yürütülür.

MADDE 4. — Taşınır ve taşınmaz eski eserleri, yeniden bulanlar, malik oldukları veya işgal ettikleri arazinin içinde eski eser bulunduğunu bilenler veya böyle bir eserin varlığından yeni haberdar olan malik ve zilyedler, bunu en geç 10 gün içinde en yakın müzeye veya köylerde muhtarlar, bucak, ilçe ve illerde en yüksek mülkiye âmirlerine bildirmeye mecburdurlar.

Bu gibi eserler, askerî garnizonlar veya yasak bölgeler içinde bulunur veya çıkarsa keza usulî dairesinde üst komutanlara bildirilir.

Böyle bir ihbarı alan muhtarlar, mülkiye âmirleri veya komutanlar veya bu gibi eserlerin varlığından doğrudan doğruya haberdar olan ilgili makamlar, bunların korunmaları için gerekli tedbirleri almakla beraber, alınan bu ilk tedbirleri de açıklamak suretiyle keyfiyeti en geç 10 gün içinde Millî Eğitim Bakanlığına yazı ile bildirmekle yükümlüdürler. Bu ihbarı alan Millî Eğitim Bakanlığı en geç bir yıl içinde gerekli işlemleri yapar.

MADDE 5. — Bu kanunun tarif ve kapsamına giren eski eserleri, tarihî ve tabii anıtları bozmak ve değiştirmek, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun mütalâasına dayanmak kaydıyla, Millî Eğitim Bakanlığının izni olmadan onarmak ve içlerinde veya emniyet sınırları dâhilinde inşaat, tesisat, sondaj ve kazı yapmak, kireç ocağı ve tuğla harmanı tesis etmek, hayvancılıkta, tarımda veya herhangi bir işte kullanmak, yıkılmalarına veya tahriplerinden meydana gelen maddeleri almak, bunları geçici veya devamlı olarak herhangi bir maksatla iskân veya işgal etmek, kısmen veya tamamen tahribetmek, tahriplerine sebeb olabilecek hizmetlerde kullanmak buralarda define aramak yasaktır.

MADDE 6. — Şahısların mülkiyetinde bulunan taşınmaz eski eserlerin, tarihî ve tabii anıtları kullanma şekli, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun mütalâasına istinaden Millî Eğitim Bakanlığının izni olmadıkça değiştirilemez. Bu durum eski eserin kamulaştırılması yolunda mal sahibine herhangi bir hak kazandırmaz. Bu gibi eski eserlerin korunması ve onarımı için Millî Eğitim Bakanlığınca gerekli aynî ve nakdî yardımlar hazırlanacak yönetmeliğine göre yapılabilir.

Eski eserlerin, tarihî ve tabii anıtların, şehir harabelerinin, tarihî alanların, iskân edilmesi, kullanılması, onarılması, içlerinde veya emniyet sınırları içinde inşaat, tesisat, sondaj ve kazı yapılması şekil ve şartları bu kanun hükümlerine ve hazırlanacak yönetmeliğine göre saptanır.

MADDE 7. — Her kimin mülkiyetinde veya idaresinde olursa olsun, eski eserlerin, tarihî ve tabii anıtların korunmasını sağlamak için gerekli tedbirleri almak veya aldirtmak ve bunların her türlü kontrolünü yapmak Millî Eğitim Bakanlığına aittir.

Millî Savunma Bakanlığının idare ve kontrolünde bulunan eski eserlerin, tabii ve tarihî anıtların korunmasında, Millî Eğitim Bakanlığı ile birlikte hareket edilir.

Vakıflar Genel Müdürlüğünün idaresinde bulunan vakıf eski eserlerin kullanılması ve onarımı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun kararı alındıktan sonra Vakıflar Genel Müdürlüğüne yapılır.

II - Taşınmaz eski eserlerin, tarihî ve tabii Anıtların tespit, tescil korunma ve onarım işleri ve mülkiyeti :

MADDE 8. — Taşınmaz eski eserler Millî Eğitim Bakanlığının, turizm alanında uzman kişilerin de içinde bulunduğu uzman tespit kurulları tarafından ayrılır ve tasnif ve gayrimenkul Eski

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 3. — Millet Meclisi metninin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Millet Meclisi metninin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Millet Meclisi metninin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Millet Meclisi metninin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Millet Meclisi metninin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

II. - Taşınmaz eski eserlerin, tarihî ve tabû anıtların tespit, tescil, korunma ve onarım işleri ve mülkiyeti :

MADDE 8. — Millet Meclisi metninin 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu tarafından onandıktan sonra tapu kütüğündeki beyanlar hanesine (eski eserdir) kaydı yazılarak tescil ve ilân olunur. Bu ayırma ve tasnif sırasında resmî daire ve kurumlara tahsis edilmiş taşınmaz eski eserler varsa, daire ve kurumun da görüşü alınır.

MADDE 9. — 8 nci maddeye göre tescil edilen taşınmaz eski eserlerin koruma sahalarının tayini ve bu sahalar içinde inşaat ve tesisat yapıp yapılamayacağı konusunda karar alma yetkisi Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kuruluna aittir.

MADDE 10. — Hazineye, özel idarelere, köylere, kurumlara, belediyelere, İktisadî Devlet Teşekküllerine, özel kanunlarla kurulmuş teşekküllere aid olup, Millî Eğitim Bakanlığınca korunmaları lüzumu tespit ve ilân olunan her çeşit eski eser, tarihî ve tabii anıtlar ile bunlara ait korunma sınırları dâhilindeki emlak ve arazi Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun mütalâasına istinaden Millî Eğitim Bakanlığının izni olmadıkça tüzel ve özel kişilere satılamaz. Bu gibi sahalarda yeniden imar ve ihya hakkı tanınmaz ve tapu verilemez.

MADDE 11. — Taşınmaz eski eserlerin, tarihî ve tabii anıtların, kamu hizmetlerinde kullanılmak üzere Devlet dairelerine, belediyelere, resmî kurum ve kuruluşlara, genel menfaatlere yararlı millî derneklere intifa haklarının bırakılması veya kiraya verilmesi; bunlardan esasen vakıflara aid olan veya 10 . 9 . 1957 günlü ve 7044 sayılı Kanunla Vakıflar Genel Müdürlüğüne devredilmiş bulunanları hakkında adı geçen Genel Müdürlüğün, diğerlerinde ise Millî Eğitim Bakanlığının iznine bağlıdır.

MADDE 12. — Kamu tüzel kişilerinin mülkiyetinde veya daimî intifamda bulunan taşınmaz eski eserlerden kaleler, şehir harabeleri ve her türlü tarihî harabelerle bunlara ait teferuat, tarihî ve tabii anıtlar ve bunların toplu olarak bulunduğu alanlardan Hazine adına kayıtlı bulunmayanları, karşılığında bedel ödenmeksizin Hazine adına tescil ve Millî Eğitim Bakanlığının idaresine devredilirler. Şu kadar ki vakıf eserler ile belediyelere aid olanlar bu hükme tabi değildirler.

Kale ve surları, şehir harabeleri, taşınmaz eski harabeler ve bu mahiyette diğer tarihî tabii anıtlardan kısmen veya tamamen tüzel ve özel kişilere intikal etmiş veya imar ve ihya hakkı yoluyla kişilerin uhdesine geçmiş olanlar, değer bedellerini üzerinden kamulaştırılma veya değiştirme yoluyla Devlete intikal ettirilirlir. Bu kamulaştırma ve değiştirmelerde o arazinin üstünde veya altında bulunan ve bulunacak olan eski eserlerin eski eser değerleri hesaba katılmaz.

Bunlardan kaynağı vakıf olan ve çeşitli sebeplerle kısmen veya tamamen tüzel ve özel kişilerin eline geçmiş bulunan taşınmaz eski eserlerle tarihî ve tabii anıtların kamulaştırılmaları, ilgisi dolayısıyla Vakıflar Genel Müdürlüğünce yapılır. Belediye sınırları dâhilinde bulunan eski eserlerin tarihî ve tabii anıtların İmar Kanunu gereğince tespit edilecek koruma sınırları dâhilindeki taşınmaz malların, değer bedelleri üzerinden belediyeler tarafından kamulaştırılmalarında bu sahalar çevresindeki eski eserlerin meydana çıkarılmasından doğacak değer farkları hesaba katılmaz.

MADDE 13. — Mülkiyeti Hazineye ait bulunan veya vakıf olan eski eserlerden kullanılması kamu tüzel kişilerine veya derneklere bırakılanların bakım, onarım ve restorasyon işleri için yapılacak harcamalara, bu eserleri kullananlar da katılır. Bu harcamalara ait esaslar, vakıf eserler hakkında Vakıflar Genel Müdürlüğünce, diğerlerinde ise Millî Eğitim Bakanlığınca tespit olunur.

Eski eserlerin bulunduğu çevrelerdeki şehir plânlarının tanziminde Millî Eğitim Bakanlığının görüşü alınır ve bunların ilgili Bakanlıkça onanması sırasında bu görüş değerlendirilir.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 9. — Millet Meclisi metninin 9 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Millet Meclisi metninin 10 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Millet Meclisi metninin 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Millet Meclisi metninin 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Millet Meclisi metninin 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Daha önce tanzim ve tasdik edilmiş imar plânlarının, eski eserler, tarihî ve tabii anıtlar bakımından değiştirilmesi gerekli görüldüğü ve bu hususta Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun kararı alındığı takdirde Millî Eğitim Bakanlığı gerekli değişiklik teklifinde bulunabilir.

MADDE 14. — Taşınmaz eski eserler mahiyetlerine tesir edecek şekil ve surette ifraz edilemezler.

MADDE 15. — Taşınmaz eski eserlerin bu kanunun yayımından önceki malik ve zilyedleri bu eserlerin bakım ve onarımlarını bu kanuna Millî Eğitim Bakanlığının bakım ve onarım hususunda vereceği emir ve talimata uygun olarak yerine getirdikleri sürece bu kanunun eski eser zilyed ve malikleri için tanıdığı muafiyet ve haklardan faydalanırlar. Bu eserler üzerindeki mülkiyet ve zilyedlik haklarının tabii icabı olarak ve bu kanun hükümlerine aykırı bulunmayan bütün yetkilerini kullanabilirler. Bakım ve onarımlarını ilgilendiren sorumluluklarını yerine getirmekte aczi sabit olan maliklerle zilyedlerin mülkleri (vakıf eserler hariç) usulüne göre kamulaştırılırlar. Millî Eğitim Bakanlığı, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Özel İdareler ve Belediyeler lüzum gördüğü ahvalde bu gibi taşınmaz eski eserlerle tarihî ve tabii anıtların korunma, bakım ve onarımlarına kendi teknik eleman ve ölenegi ile yardımda bulunabilir.

Yapılacak bu yardımın hangi şartlarda faizsiz veya az faizli uzun veya kısa vadeli borç şeklinde olacağı Bakanlar Kurulu kararı ile tespit olunur.

MADDE 16. — Eski eser olmakla beraber, Karayolları, Devlet Demiryolları veya Devlet İşleri Genel Müdürlüğünce kullanılmakta olan ve kullanılmasında mahzur bulunmayan köprü, menfez, viyadük, sarnıç, su yolu, kanal, çeşme, tünel ve benzerlerinin bakım ve onarımı adı geçen genel müdürlüklerce yapılır.

MADDE 17. — Tüzel ve özel kişilere ait bir yapıda eski eser bulunduğu tespit ve bunun kaldırılması Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunca uygun görülürse, gereken emniyet tedbirleri alınmak ve Millî Eğitim Bakanlığınca teşkil olunacak komisyonlarca takdir edilecek bir tazminat verilmek suretiyle bu eski eser, Millî Eğitim Bakanlığınca istenilen yere nakledilebilir. Bu tazminatın hesabında eski eserin değeri dikkate alınmaz. Ancak yerlerinden kaldırılmaları caiz olmayanları, sahipleri Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kendilerine gösterilecek şekilde korumaya mecburdurlar.

MADDE 18. — Taşınmaz eski eserlerin, tarihî ve tabii anıtların buldukları yeri işgal edenler veya bu eserlerin malikleri, Millî Eğitim Bakanlığınca bu işle görevlendirilmiş uzmanlarına gerektiği zaman eserin kontrolü, incelenmesi, harita, plân ve rölövesinin yapılması, fotoğraflarının kalıplarının çıkarılması için izin vermeye ve kolaylık göstermeye mecburdurlar.

7 nci maddede yazılı kontrol yetkisiyle, bu maddede gösterilen iş ve görevleri yapma şekli ve şartları, konut dokunulmazlığı ve aile mahremiyeti ile bağdaştırılabilecek esaslar dâhilinde hazırlanacak yönetmelikte belirtilir.

MADDE 19. — Eski eserlerin ve anıtların bakım, onarım ve restorasyon işleri 1050 sayılı Muhasebe Umumiye ve 2490 sayılı Artırma ve Eksiltme ve ihale kanunları ile bu kanunların ek ve değişikliklerine bağlı kalmaksızın ehliyeti tespit edilenlere yaptırılabilir.

Eski eserlerin ve anıtların bakım, onarım ve restorasyon işlerinde kullanılmak şartı ile Millî Eğitim Bakanlığı veya Vakıflar Genel Müdürlüğünce hariçten getirilmesi gereken her türlü makina, teknik malzeme, alât ve edevat bilcümle gümrük resim ve harçlarından muafır.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 14. — Millet Meclisi metninin 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Millet Meclisi metninin 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Millet Meclisi metninin 16 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 17. — Millet Meclisi metninin 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Millet Meclisi metninin 18 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Millet Meclisi metninin 19 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

III - Taşınır eski eserler :

MADDE 20. — 4 nci maddeye göre Millî Eğitim Bakanlığı Müzeler örgütünün emrine verilen taşınır eski eserler, usulüne uygun olarak tasnif, tescil olunarak müzekerelere kaldırılırlar. Eski eser olmadıkları için tasnif ve tescil dışı kalanlar sahiplerine veya zilyedlerine iade olunurlar. Sahip ve zilyedleri tarafından alınmayanlar, Devletçe usulüne uygun olarak satılabilirler.

MADDE 21. — Her türlü müzelerin kurulması, yaşatılması ve geliştirilmesi Millî Eğitim Bakanlığının görevidir.

Bakanlıklar, kamu ve tüzel kişiler ile kamuya yarar dernekler, bu husustaki statüler gereğince izin almak ve kontrolleri Millî Eğitim Bakanlığına ait bulunmak şartıyla kendi hizmet konularının veya amaçlarının gerçekleştirilmesini ilgilendiren işlerde, taşınır ve taşınmaz her çeşit eski eserlerden ve etnografik eşyadan mürekkep koleksiyonlar meydana getirebilirler, müzeler kurabilirler.

Özel kişiler, yönetmeliğine göre her türlü eşyadan müteşekkil koleksiyonlar meydana getirebilirler. Ancak bunlar bu kanun kapsamına giren eski eserlerden müteşekkil koleksiyonculuk faaliyetlerini en geç altı ay içinde Millî Eğitim Bakanlığına bildirmek zorundadırlar. Millî Eğitim Bakanlığı bunları usulüne uygun olarak tescil eder.

MADDE 22. — Yurt içindeki eski eserlerle müze ve özel ve resmî koleksiyonlarda bulunan eserler, değiştirme suretiyle dahi olsa hiçbir surette yurt dışına çıkarılamaz.

Ancak Türkiye'deki kordiplomatik mensupları, Türkiye'ye girişlerinden deklare etmek suretiyle beraberlerinde getirdikleri yabancı menşeli eski eserleri, çıkışlarında da beraberlerinde götürülebilirler. Bu eserlerin giriş ve çıkışlarında yapılacak muameleler, istenecek belgeler ve ilgili diğer hususlar Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak özel bir yönetmelikte belirtilir.

MADDE 23. — Yurt dışından eski eser ithali serbesttir.

MADDE 24. — Öğretim, eğitim ve turizmin geliştirilmesi amacıyla taşınır eski eserlerin kopyalarını yapmak Millî Eğitim Bakanlığının iznine bağlıdır. Bu işin yürütülmesi ile ilgili esaslar, alınacak ücret miktarları bir yönetmelikle tespit olunur ve alınacak ücretler müzeler döner sermayesine gelir kaydedilir.

IV - Eski eser ticareti :

MADDE 25. — Eski eser ticaretinin konusu 20 nci madde gereğince tasnif ve tescil dışı bırakılan taşınır eski eserlerle, 2 nci maddenin 2 nci fıkrası dışında kalan etnografik eserlerdir. Bunun dışında müzeliğe hiçbir eser Millî Eğitim Bakanlığının izni olmadan ticaret metaı olarak, alınıp satılamaz, yerli ve yabancılar tarafından yurt dışına çıkarılamaz.

MADDE 26. — Eski eser ticareti Millî Eğitim Bakanlığının izni ile yapılır. Eski eser ticareti yapmak isteyenlerin Millî Eğitim Bakanlığından bir ruhsatname almaları şarttır. Ruhsatnameler bir yıl için muteberdir. Süresi dolan ruhsatnameler yenilenebilir. Millî Eğitim Bakanlığınca bu hususta hazırlanacak yönetmeliğe aykırı hareket edenlerin ruhsatnameleri, süresi dolmadan iptal edilebilir. Bu kanunun kapsamına giren eski eserlerden müteşekkil koleksiyon yapanlara eski eser ticareti ruhsatnamesi verilmez.

MADDE 27. — Eski eser ticareti ile meşgul olanlar, ticarethanelerindeki eski eserleri usulüne göre günü gününe basılı ve noterden tasdikli envanter defterlerine geçirmeye ve görevli memurların her arayışında bu defterleri ilgili eser ile birlikte göstermeye mecburdurlar.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

III. - Tasınır eski eserler :

MADDE 20. — Millet Meclisi metninin 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Millet Meclisi metninin 21 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 22. — Millet Meclisi metninin 22 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 23. — Millet Meclisi metninin 23 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 24. — Millet Meclisi metninin 24 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

IV. - Eski eser ticareti :

MADDE 25. — Millet Meclisi metninin 25 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 26. — Millet Meclisi metninin 26 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 27. — Millet Meclisi metninin 27 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

MADDE 28. — Bilûmum Devlet daireleri, kurumlar, belediyeler, ve vakıflar idaresi, özel idareler, tüzel ve özel kişiler satacakları eşya ve terekeler arasında bulunan veya yapacakları müzayedelerdeki satışlara konu olan eski eserler ile koleksiyonları ilk önce Devlet müzelerine haber vermeye ve göstermeye mecburdurlar. Bu eserleri veya müzeliik eserlerden mürekkep koleksiyonları Millî Eğitim Bakanlığı, teşkil edeceği uzmanlardan mürekkep bir komisyonun takdir edeceği bedel üzerinden satınalmaya yetkilidir. Bu eserlerden Hazineye intikal etmiş olup ve müze koleksiyonlarına girmesi lüzumlu görülenler Devlet Ayniyat Yönetmeliği hükümleri dairesinde bedelsiz olarak Millî Eğitim Bakanlığına devrolunurlar.

MADDE 29. — Eski eser ticareti ile meşgul olanlar ticarethanelerine giren her yeni eseri satışa çıkarmadan önce, bölgenin müze müdürlük veya memurluklarına göstermeye mecburdurlar. Bunlardan müzelere maledilmesine lüzum gösterilenler, müzelerde kurulan kıymet takdiri komisyonlarınca müzelere satınalırlar.

MADDE 30. — Eski eser ticaretiyle meşgul olanlar ikametgâhlarını hiçbir zaman ticarethane veya depo olarak gösteremezler. Ancak ticarethanelerinin içinde depolar tesis edebilirler.

MADDE 31. — Eski eser ticarethane ve depoları lüzum görülen ahvalde Millî Eğitim Bakanlığı müfettişleri tarafından tetkik ve mahallî müze müdürlüğü veya memurluğu tarafından her zaman kontrol edilirler.

V - Kazılar :

MADDE 32. — Bu kanunun hükümlerine tabi, taşınır ve taşınmaz eski eserleri meydana çıkartmak üzere, araştırma, sondaj ve kazı yapma hakkı sadece Millî Eğitim Bakanlığına aittir.

İlmî ve malî yeterliği Millî Eğitim Bakanlığınca takdir ve kabul olunan Türk ve yabancı heyet ve kurumlara araştırma izni, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından, sondaj ve kazı yapma izni bu Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile verilir. Askerî yasak bölgelerde yapılacak araştırma, sondaj ve kazılarda Millî Savunma Bakanlığının da izninin alınması şarttır. Sondaj ve kazı ruhsatnamesi Millî Eğitim Bakanlığınca sözü geçen heyet ve kurumların göstereceği ilmî yeterliği bulunan uzmanlar adına düzenlenir. Millî Eğitim Bakanlığınca hakkı görülebilecek sebep olmadıkça heyet ve kurumlar ruhsatnamedeki temsilcilerini değiştiremezler.

MADDE 33. — Millî Eğitim Bakanlığı elemanları tarafından yapılacak araştırma, sondaj ve kazılar bu Bakanlığın iznine bağlıdır. Kazılarda meydana çıkan eserler kazı yapan heyet ve kurumlar tarafından kazı sonunda Millî Eğitim Bakanlığının göstereceği Devlet müzesine naklolunur. Kazıda ve jeoloji araştırmalarında elde edilen insan ve hayvan iskeletleri ile bilûmum fosiller tabiat müzeleri ile üniversitelere veya ilgili diğer Türk bilim kurumlarına verilebilir.

MADDE 34. — Taşınmaz eski eser sahiplerinin kendi mülkleri içinde eski eser aramak maksadıyla kazı, sondaj ve araştırma yapmaları da bu kanunun 32 ve 33 nü maddeleri hükümlerine ve Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun iznine tabidir.

MADDE 35. — Aynı kazı heyetine veya şahsa aynı süre içinde birden fazla yerde kazı, sondaj ve araştırma izni verilemez. Araştırma, sondaj ve kazıya izin verilmesi, araştırma, sondaj ve kazının yapılması, elde edilecek eski eserlerin muhafazası şartları bu eserler üzerine araştırma, sondaj ve kazı sahiplerine tannacak diğer haklar bir yönetmelik ile tespit olunur.

MADDE 36. — Türk ve yabancı bilim kurumlarına veya onların adına hareket eden kişilere verilen kazı ve sondaj ruhsatnameleri ile araştırma izni Millî Eğitim Bakanlığının yazılı izni olmadıkça başkalarına devredilemez. Bu iş için bir başkası tevkil olunamaz.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 28. — Millet Meclisi metninin 28 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 29. — Millet Meclisi metninin 29 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 30. — Millet Meclisi metninin 30 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 31. — Millet Meclisi metninin 31 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

V. - Kazılar :

MADDE 32. — Millet Meclisi metninin 32 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 33. — Millet Meclisi metninin 33 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 34. — Millet Meclisi metninin 34 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 35. — Millet Meclisinin 35 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 36. — Millet Meclisi metninin 36 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

MADDE 37. — Millî Eğitim Bakanlığınca kabul edilecek mühim bir sebep gösterilmeden ruhsatname tarihinden itibaren en çok altı ay içinde başlanılmayan araştırma, kazı ve sondajlara ait izin ve ruhsatnameler hükümsüz sayılır. Araştırma, kazı ve sondaj çalışmaları mâkul bir sebep gösterilmeksizin iki aydan fazla tatil edilemez. Bu süreyi geçirenlerin izin ve ruhsatnameleri iptal edilmiş sayılır.

MADDE 38. — Kazı ve sondaj ruhsatnameleri ile araştırma izni bir yıl için geçerlidir. Ruhsatname ve izin süresinin sonunda kazı başkanı kazıya, sondaj araştırmaya devam edeceğini yazılı olarak bildirdiği takdirde, bu hak, her yıl müracaat şartı ile gelecek yıllarda da müracaatçı için saklı tutulur.

MADDE 39. — Kazı ve sondaj araştırma izni alanlar, kazı sondaj ve araştırma bölgesindeki arazi sahiplerinin zararlarını tazmin ile yükümlüdürler. Arazi sahipleri de Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kurulacak bilirkişi heyetince takdir edilecek bir tazminat karşılığında kazı veya sondaj veya araştırmaya izin vermeye mecburdurlar. Bu gibi yerler, Millî Eğitim Bakanlığının göstereceği lüzum üzerine bedeli kazı sahiplerince ödenmek suretiyle kamulaştırılabilir. Hazine adına tescil edilecek yerin kamulaştırma bedelinin takdirinde, genel kamulaştırma hükümlerine göre hareket edilir. Bu madde gereğince ödenecek tazminat ve kamulaştırma bedellerinin takdirinde, yerin üstünde ve altında bulunan eski eserlerin değeri dikkate alınmaz.

MADDE 40. — Millî Eğitim Bakanlığının izni ile yapılan kazı, sondaj ve araştırmalarda meydana çıkarılan eserlerin yayım hakları, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümleri dairesinde kazı, sondaj ve araştırma izni alan heyet ve kurumlar adına kazı, sondaj ve araştırmayı fiilen idare edenlere aittir. Kazı sahipleri her kazı mevsimi sonunda Millî Eğitim Bakanlığına bilimsel bir rapor vermekle yükümlüdürler. Kazının bitiminden itibaren mevsim çalışmalarına ait raporları iki yıl son raporlarını beş yıl zarfında yayınlanmayan kazı sahiplerinin, kazı ve kazıda bulunan eserler üzerindeki her türlü yayım hakları Millî Eğitim Bakanlığına geçer. Beş yıl içinde kazı son raporlarını yayımlanmamış bulunan heyet ve kişilere ikinci bir kazı ruhsatnamesi verilemez.

MADDE 41. — Kazı, sondaj ve araştırma yapılan saha ile, kazı, sondaj ve araştırmalardan çıkan eserlerin mahallen korunmasını sağlamak için o yerde geçici olarak çalıştırılacak bekçilerin ücret ve masrafları, kazı yerinin eski hale getirilmesinin gerektirdiği giderler, kazı sırasında her hangi bir zarar meydana gelirse tazmini için lüzumlu masraflar düzenlenecek yönetmeliğe göre Millî Eğitim Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından ruhsat verme veya süre uzatma sırasında kazı sahiplerinden tahsil edilerek emaneten mal sandığına yatırılan paralardan ödenir.

MADDE 42. — Bu kanunda mevcut hükümlere uygun olarak yapılmayan kazı, sondaj ve araştırmalar Millî Eğitim Bakanlığının göstereceği lüzum üzerine geçici olarak veya tamamen tatil edilir.

MADDE 43. — Heyet ve kurumlar adına kazı, sondaj ve araştırma yapan şahıslar tarafından kazı, sondaj ve araştırmaya başlamak için veya kazı, sondaj ve araştırmanın devamı sırasında muhtelif şekillerde satın alınan veya inşa olunan depo, lojman ve bunlar gibi tesisler kazının sonunda Millî Eğitim Bakanlığına bedelsiz olarak devrolunur. Bu tesislerin kullanım şekillerini tâyine Millî Eğitim Bakanlığı yetkilidir.

MADDE 44. — Bu kanunun 33, 35 ve 42 nci maddeleri gereğince, Türk ve yabancı heyet ve kurumlar tarafından yapılan sondaj ve kazılarda Millî Eğitim Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü örgütündeki uzmanlardan bir veya birkaç temsilci bulundurulur. Bu temsilcilerin seçimi, görevi, kazıcılardan tahsil edilip millî bir bankaya emaneten yatırılacak paradan

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 37. — Millet Meclisi metninin 37 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 38. — Millet Meclisi metninin 38 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 39. — Millet Meclisi metninin 39 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 40. — Millet Meclisi metninin 40 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 41. — Millet Meclisi metninin 41 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 42. — Millet Meclisi metninin 42 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 43. — Millet Meclisi metninin 43 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 44. — Millet Meclisi metninin 44 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

ödenek yol masrafı, yevmiye ve gerektiğinde mahallinde ikâmetleri için zaruri giderlerin miktarı ve karşılanması şekli Maliye ve Millî Eğitim bakanlıklarınca birlikte hazırlanacak bir yönetmelikle belli edilir.

Bu madde gereğince verilecek yevmiyenin miktarı, bütçe kanunlarıyla birinci derece Devlet memuru için verilecek harcırah yevmiyesini geçemez. Ödeme süresi bakımından 6245 sayılı Harcırah Kanununun 42 nci maddesinin son fıkrası uygulanır.

MADDE 45. — Türkiye'deki elçilikler ve konsolosluklar mensuplarına kazı, sondaj ve araştırma yapma izni verilemez.

VI. - Define araştırılması :

MADDE 46. — Define aramak isteyenlere, bu kanunun 1 nci maddesinde tanımlanan taşınmaz eski eserlerle mezarlıklar dışında, Millî Eğitim Bakanlığınca arama ruhsatnamesi verilebilir. Araştırma, İçişleri, Maliye ve Millî Eğitim Bakanlığının birer temsilisinden kurulu komisyon önünde yapılır.

Define aramak isteyenlere aynı süre içinde birden fazla yerde arama izni verilemez. Define arama izni başkalarına devredilemez, bu iş için bir başkası tevkil olunamaz.

Arama ruhsatının verilmesi, define arayıcıdan istenecek belgeler, aramanın yapılması, çıkan defineden arayıcıya tanınacak haklar, aramayı kontrolla görevlilerin yol ve oturma giderleri yevmiyeleri gerektiğinde mahallinde ikâmetleri için zaruri sair giderlerin tâyini ve ödeme şekilleri Maliye ve Millî Eğitim bakanlıklarınca birlikte hazırlanacak yönetmelikle belli edilir.

44 ncü maddenin son fıkrası bu madde gereğince verilecek yevmiyeler hakkında uygulanır.

VII. - İkramiyeler ve cezalar :

MADDE 47. — Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde, yer üstünde su ve yer altında yeni bulunan taşınmaz eski eserleri 4 ncü maddede yazılı makam ve mercilere aynı maddede yazılı süreler içerisinde haber verenlere, eserin maddî ve antik kıymeti göz önünde tutularak, Millî Eğitim Bakanlığı uzmanlarınca takdir ve tespit olunacak değerinin,

- a) Eski eser, haber verenin tapulu mülkü içinde ise % 50 sine kadar,
- b) Eski eser başkasının mülkü içinde bulunmuş ise, haber verene % 25 ve mülk sahibine % 10 a kadar,
- c) Eski eser Devlete ait arazide bulunmuş ise, haber verene % 25 ine kadar ikramiye verilir.

Yeniden bulunup da 4 ncü maddede yazılı süreler içinde haber verilmediğinden dolayı gizlenmiş sayılan eski eserleri haber verenler ile bunları yakalayan kamu görevlilerine 1905 sayılı Kanunda taşınmaz mallar için gösterilen oranlar dâhilinde ve özel yönetmeliğine göre kurulan komisyonca takdir edilecek ikramiye verilir.

Eski eserleri bulan, haber veren ve yakalayan kişiler, birden fazla kişiler ise bu maddede yazılı ikramiyeler bunlar arasında eşitlikle paylaşılır.

Yukarıda belirtilen tahakkuk ve tediyesine ait işlemler Maliye ve Millî Eğitim bakanlıklarınca hazırlanacak yönetmelik esasları dairesinde yapılır.

MADDE 48. — Bu kanunun 24 ncü maddesine aykırı hareket edenler 3 aydan 1 yıla kadar hapis ve 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezasına çarptırılırlar.

Suç işleyenler eski eserlerin korunmasında görevli kişiler ise cezaları bir misli artırılır.

MADDE 49. — Bu kanunun 4 ncü ve 5 nci maddelerine aykırı hareket edenler iki yıldan 5 yıla kadar hapis ve 5 000 liradan 20 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler. Suç işleyenler eski eserlerin korunmasında görevli kişiler ise verilecek ceza bir misli artırılır.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 45. — Millet Meclisi metninin 45 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

VI. - Define araştırılması :

MADDE 46. — Millet Meclisi metninin 46 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

VII. - İkramiyeler ve cezalar :

MADDE 47. — Millet Meclisi metninin 47 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 48. — Millet Meclisi metninin 48 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 49. — Millet Meclisi metninin 49 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

MADDE 50. — Bu kanunun 21, 22, 25, 26, 27, 28 ve 29 ncu maddelerine aykırı hareket edenler 3 yıldan 5 yıla kadar hapis, 5 000 liradan 30 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edirlir. Suçu işleyenler eski eserlerin korunmasında görevli kişiler ise cezaları bir misli artırılır.

MADDE 51. — Ruhsatsız sondaj ve kazı yapanlara, eski eser kaçakçılığı yapanlar veya eski eser kaçakçılığını teşvik edenlere iki yıldan 5 yıla kadar ağır hapis ve 5 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezası verilir. Bu kişilerin buldukları eski eserler herhangi bir bedel ödenmesizin ellerinden alınır. Kazı ve sondaj sebebiyle eski eserlere verdikleri zarar ve ziyan kendilerine ödettirilir.

Suç işleyen kişiler eski eserlerin korunmasında görevli iseler cezaları bir misli artırılır.

MADDE 52. — İzinsiz define araştıranlara iki yıldan beş yıla kadar hapis, 5 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezası verilir. Bunların buldukları eski eser ellerinden alınır. Bu arama ile Devlete verdikleri zarar ve ziyan kendilerine ödettirilir. İzinsiz define arayanlar eski eserlerin korunmasında görevli iseler verilecek ceza bir misli artırılır.

VIII - Çeşitli hükümler :

MADDE 53. — Aşağıda tarih ve sayıları yazılı kanun ve nizamnamelerle bu kanuna aykırı bütün hükümler yürürlükten kaldırılmıştır.

1. 10 Nisan 1322 tarihli Âsar-ı Atika Nizamnamesi,
2. 17 Temmuz 1328 tarihli Muhafaza-i Âbidat Nizamnamesi,
3. 13 Mart 1330 tarihli Esvar ve Kla-i Atikadan belediyelere, vilâyete terk olunacak yerler hakkındaki Kanun.

IX - Geçici hükümler :

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde eski eser koleksiyonu yapan kimseler, koleksiyonlarına dâhil eski eserlerin bu kanunun 2 nci maddesinin 2 nci fıkrasında yazılı nâdir eşyanın bir envanterini çıkararak en yakın müze idaresine vermeye mecburdurlar. Bu yükümlülüğü yerine getirmiyenler hakkında, bu kanunun 48 nci maddesi hükümü uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten önce eski eser ticareti ruhsatnamesi almış olanlar, bir ay içinde mevcut eski eserlerin envanterlerini Millî Eğitim Bakanlığına vermeye ve ruhsatnamelerini bu kanun hükümlerine göre yenilemeye ve altı ay içinde depolarını bu kanun hükümlerine uydurmaya mecburdurlar. Bu yükümlülüğü yerine getirmiyenler hakkında bu kanunun 50 nci maddesi hükümü uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ruhsatname veya izin almadan araştırma, sondaj ve kazı yapmaya başlamış olanlar, bir ay içinde Millî Eğitim Bakanlığına müracaatla bu kanun hükümlerine göre izin ve ruhsat almaya mecburdurlar. Almayanlar hakkında bu kanunun cezaya ilişkin hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanun yürürlüğe girmeden evvel sondaj ve kazı için ruhsatname almış olanlar altı ay içinde ruhsatnamelerini bu kanun hükümlerine göre yenilemek mecburiyetindedirler.

GEÇİCİ MADDE 5. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce define araştırma ruhsatnamesi almış olanlardan halen aramaya başlamamış olanların ruhsatnameleri iptal edilmiştir. Bunlardan aramaya başlamış olanların hakları iki ay için saklıdır.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 50. — Millet Meclisi metninin 50 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 51. — Millet Meclisi metninin 51 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 52. — Millet Meclisi metninin 52 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

VIII. - Çeşitli hükümler :

MADDE 53. — Millet Meclisi metninin 53 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

IX. - Geçici hükümler :

GEÇİCİ MADDE 1. — Millet Meclisi metninin geçici 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Millet Meclisi metninin geçici 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 3. — Millet Meclisi metninin geçici 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 4. — Millet Meclisi metninin geçici 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 5. — Millet Meclisi metninin geçici 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

X - Yürürlük ve yürütme hükümleri :

MADDE 54. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 55. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

X. - *Yürürlük ve yürütme hükümleri :*

MADDE 54. — Millet Meclisi metninin 54 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 55. — Millet Meclisi metninin 55 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

